

ОПТИМІЗАЦІЯ ПОРТФЕЛЮ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЗА КРИТЕРІЯМИ ДОХІДНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО РИЗИКУ

Гараган Д.Л., здоб. ОС «бакалавр»
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.П. Близнюк**
Державний біотехнологічний університет

Підвищення інвестиційної привабливості цінних паперів вітчизняних емітентів на фондовому ринку – це головна умова зростання фінансових інвестицій в економіку України.

Інвесторам, щокладають кошти в різні види цінних паперів, обов'язково треба оцінювати рівень дохідності та ризику придбаних боргових, пайових та похідних цінних паперів, аналізувати доцільність їх включення до портфелю фінансових інвестицій.

На відміну від традиційних підходів до інвестування, коли аналізується поведінка окремих цінних паперів, у сучасній теорії основним об'єктом дослідження є «портфель», тобто певний набір фондових інструментів. В процесі оцінки окремих фінансових активів і портфелю цінних паперів в цілому треба враховувати обидва найважливіших чинники – дохідність і ризик. Важливим моментом є врахування взаємних кореляційних зав'язків між рівнями доходів та ризику цінних паперів. Саме це дає змогу здійснювати ефективну диверсифікацію портфеля, що сприяє суттєвому зниженню ризику портфеля порівняно з ризиком включених до нього окремих активів.

Концепція «ефективного портфелю» передбачає, що його формування повинно забезпечити найвищий рівень дохідності при заданому рівні ризику або найменший рівень ризику при заданому рівні дохідності. Диверсифікація портфелю цінних паперів – це один із напрямків інвестиційної політики підприємства, що спрямований на зниження портфельного ризику. Чим вища кількість цінних паперів, що включені в портфель, тим нижче за незмінного рівня інвестиційного доходу буде рівень портфельного ризику.

До основних етапів формування портфелів цінних паперів відносяться: вибір типу портфеля і визначення його характеру; оцінка інвестиційних якостей окремих видів цінних паперів; оцінка ступеня портфельного інвестиційного ризику; моделювання структури портфеля та його оптимізація.

Структура інвестиційного портфеля – це співвідношення конкретних видів цінних паперів у портфелі з точки зору їх безпечності, ліквідності та дохідності. Залежно від інвестиційної мети інвестор формує портфель певного типу. Метою формування

портфелів цінних паперів можуть бути: отримання доходу; збереження капіталу; забезпечення приросту капіталу на основі підвищення курсу цінних паперів. Основними варіантами типів портфелів цінних паперів є: агресивний портфель доходу або зростання; поміркований портфель доходу або зростання; консервативний портфель доходу або зростання

У процесі оцінки фінансового ризику інвестиційного портфеля необхідно виокремлювати дві складові сукупного ризику: систематичний та несистематичний ризики. Систематичний ризик є частиною загального ризику системи, залежить від стану економіки в цілому і зумовлюється макроекономічними чинниками. Несистематичний ризик пов'язаний з невизначеністю діяльності конкретного емітента цінних паперів. Інвестор має змогу уникнути цього ризику, сформувавши ефективний портфель. Ризик диверсифікованого портфелю вимірюється стандартним відхиленням.

Оптимізація портфеля, що спрямована на зниження рівня його ризику при заданому рівні дохідності заснована на оцінці коваріації і відповідній диверсифікації інструментів портфеля. Диверсифікація фінансових інструментів у портфелі дозволяє зменшити рівень несистематичного (специфічного) ризику, а відповідно, і загальний рівень портфельного ризику. Систематичний (ринковий) ризик можна відшкодувати відповідною премією за ризик. На практиці для визначення міри портфельного ризику використовуються різноманітні показники, які репрезентовані статистичними величинами, такими як дисперсія, стандартне відхилення, коефіцієнти кореляції, детермінації, коваріації. Ці характеристики цінного паперу показують, в якій мірі та з якою ймовірністю його фактична дохідність може відрізнятись від очікуваної.

Таким чином, в процесі управління портфелем цінних паперів перед інвестором постає завдання щодо проведення ретельного аналізу співвідношення ризику та дохідності портфеля, надання комплексної оцінки ризику фінансових інвестицій в різні види цінних паперів з метою формування збалансованого диверсифікованого портфелю фінансових інструментів. Портфель цінних паперів, який повністю відповідає цілям його формування як за типом, так і за складом включених до нього фінансових інструментів, являє собою «збалансований портфель цінних паперів».

Інформаційні джерела

1. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>